

PIVOT_{4A}

LEARNER'S MATERIAL

IKALAWANG MARKAHAN
EsP

G4

DepEd CALABARZON
Curriculum and Learning Management Division

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
Hindi Ipinaagapili

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayumpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot ng Kagawaran.

Ang modyul na ito ay masusing sinuri at niribisa ayon sa pamantayan ng DepEd Regional Office 4A at ng Curriculum and Learning Management Division CALABARZON. Ang bawat bahagi ay tiniyak na walang nilabag sa mga panuntunan na isinasaad ng Intellectual Property Rights (IPR) para sa karapatang pampagkatuto.

Mga Tagasuri

PIVOT 4A Learner's Material
Ikalawang Markahan
Unang Edisyon, 2020

Edukasyon sa Pagpapakatao Ikaapat na Baitang

Job S. Zape, Jr.

PIVOT 4A SLMs Development Lead

Jaypee E. Lopo, Deon Carlo Hernandez & Philips T. Monterola
Content Creator & Writers

Jaypee E. Lopo & Philips T. Monterola
Internal Reviewer & Editor

Sonny Bhoy Flores
Layout Artist & Illustrator

John Albert A. Rico & Melanie Mae N. Moreno
Graphic Artist & Cover Designer

Ephraim L. Gibas
IT & Logistics

Earvin Pelagio, Komisyon sa Wikang Filipino
External Reviewer & Language Editor

Inilathala ng: Kagawaran ng Edukasyon Rehiyon 4A CALABARZON
Patnugot: Wilfredo E. Cabral
Pangalawang Patnugot: Ruth L. Fuentes

PIVOT 4A CALABARZON EsP G4

Gabay sa Paggamit ng PIVOT 4A Learner's Material

Para sa Tagapagpadaloy

Ang modyul na ito ay inihanda upang makatulong sa ating mga mag-aaral na madaling matutuhan ang mga aralin sa asignaturang **Edukasyon sa Pagpapakatao**. Ang mga bahaging nakapaloob dito ay sinigurong naaayon sa mga ibinigay na layunin.

Hinihiling ang iyong paggabay sa ating mga mag-aaral para sa paggamit nito. Malaki ang iyong maitutulong sa pag-unlad nila sa pagpapakita ng kakayahang may tiwala sa sarili na kanilang magiging gabay sa mga sumusunod na aralin.

Salamat sa iyo!

Para sa Mag-aaral

Ang modyul na ito ay ginawa bilang sagot sa iyong pangangailangan. Layunin nitong matulungan ka sa iyong pag-aaral habang wala ka sa loob ng silid-aralan. Hangad din nitong mabigyan ka ng mga makabuluhang oportunidad sa pagkatuto.

Ang sumusunod ay mahahalagang paalala sa paggamit ng modyul na ito:

1. Gamitin ang modyul nang may pag-iingat. Huwag lalagyan ng anomang marka o sulat ang anomang bahagi nito. Gumamit ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga gawain sa pagkatuto.
2. Basahing mabuti ang mga panuto bago gawin ang bawat gawain.
3. Maging tapat sa pagsasagawa ng mga gawain at sa pagwawasto ng mga kasagutan.
4. Tapusin ang kasalukuyang gawain bago pumunta sa iba pang pagsasanay.
5. Punan ang **PIVOT Assessment Card for Learners** sa pahina 38 sa pamamagitan ng akmang simbolo sa iyong Lebel ng Performans pagkatapos ng bawat gawain.
6. Pakibalik ang modyul na ito sa iyong guro o tagapagpadaloy kung tapos nang sagutin ang lahat ng pagsasanay.

Kung sakaling ikaw ay mahirapang sagutin ang mga gawain sa modyul na ito, huwag mag-aalinlangang konsultahin ang iyong guro o tagapagpadaloy. Maaari ka ring humingi ng tulong sa iyong magulang o taga pag-alaga, o sinomang mga kasama sa bahay na mas nakatatanda sa iyo. Laging itanim sa iyong isipang hindi ka nag-iisa.

Umaasa kami na sa pamamagitan ng modyul na ito, makararanas ka ng makahulugang pagkatuto at makakukuha ka ng malalim na pang-unawa. Kaya mo ito!

Mga Bahagi ng PIVOT 4A Modyul

	K to 12 Learning Delivery Process	Nilalaman
Panimula (Introduction)	Alamin	Ang bahaging ito ay naglalahad ng MELC at ninanais na resulta ng pagkatuto para sa araw o linggo, layunin ng aralin, pangunahing nilalaman at mga kaugnay na halimbawa para makita ng mag-aaral ang sariling kaalaman tungkol sa nilalaman at kasanayang kailangan para sa aralin.
	Suriin	
Pagpapaunlad (Development)	Subukin	Ang bahaging ito ay nagtataglay ng mga aktibidad, gawain at nilalaman na mahalaga at kawili-wili sa mag-aaral. Ang karamihan sa mga gawain ay umiinig sa mga konseptong magpapaunlad at magpapahusay ng mga kasanayan sa MELC. Layunin nito na makita o matukoy ng mag-aaral ang alam niya, hindi pa niya alam at ano pa ang gusto niyang malaman at matutuhan.
	Tuklasin	
	Pagyamanin	
Pakikipagpalihan (Engagement)	Isagawa	Ang bahaging ito ay nagbibigay ng pagkakataon sa mag-aaral na makisali sa iba't ibang gawain at oportunidad sa pagbuo ng kanilang mga Knowledge Skills at Attitudes (KSA) upang makahulugang mapag-ugnay-ugnay ang kaniyang mga natutuhan pagkatapos ng mga gawain sa Pagpapaunlad o D. Inilalantad ng bahaging ito sa mag-aaral ang totoong sitwasyon/gawain sa buhay na magpapasidhi ng kaniyang interes upang matugunan ang inaasahan, gawing kasiya-siya ang kaniyang pagganap o lumikha ng isang produkto o gawain upang ganap niyang maunawaan ang mga kasanayan at konsepto.
	Linangin	
	Ilangkop	
Paglalapat (Assimilation)	Isaisip	Ang bahaging ito ay maghahatid sa mag-aaral sa proseso ng pagpapakita ng mga ideya, interpretasyon, pananaw, o pagpapahalaga upang makalikha ng mga piraso ng impormasyon na magiging bahagi ng kaniyang kaalaman sa pagbibigay ng epektibong repleksiyon, pag-uugnay o paggamit sa alinmang sitwasyon o konteksto. Hinihikayat ng bahaging ito ang mag-aaral na lumikha ng mga estrukturang konseptuwal na magbibigay sa kaniya ng pagkakataong pagsama-samahin ang mga bago at dati ng natutuhan.
	Tayahin	

Ang modyul na ito ay nagtataglay ng mga pangunahing impormasyon at gabay sa pag-unawa ng mga Most Essential Learning Competencies (MELCs). Ang higit na pag-aaral ng mga nilalaman, konsepto at mga kasanayan ay maisasakatuparan sa tulong ng K to 12 Learning Materials at iba pang karagdagang kagamitan tulad ng Worktext at Textbook na ipagkakaloob ng mga paaralan at/o mga Sangay ng Kagawaran ng Edukasyon. Magagamit din ang iba pang mga paraan ng paghahatid ng kaalaman tulad ng Radio-based at TV-based Instructions o RBI at TVI.

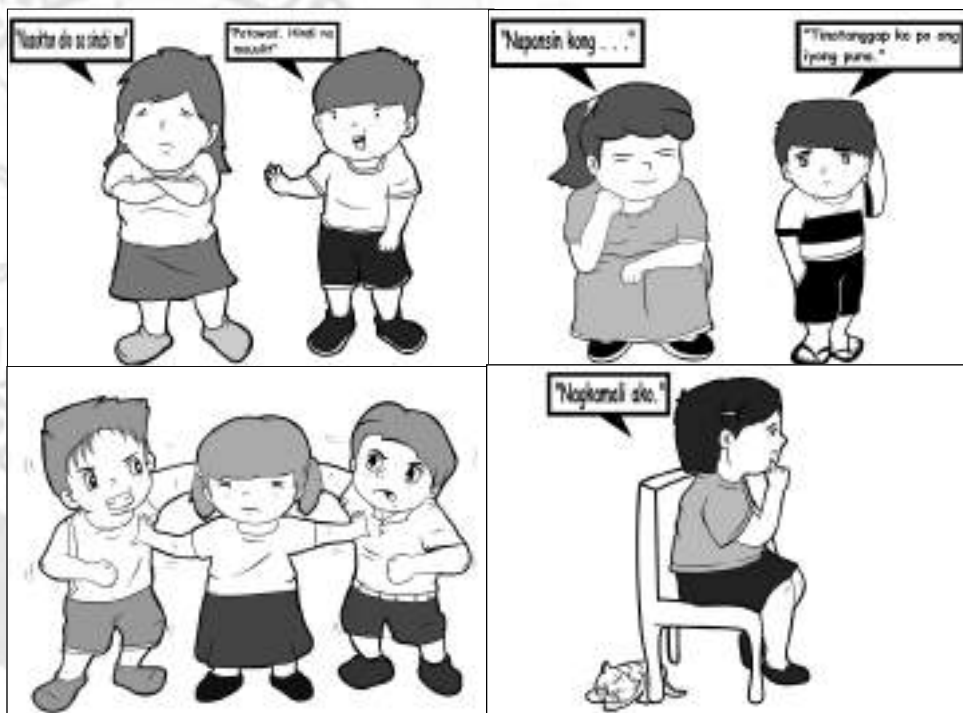
Pagiging Mahinahon at Mapagpakumbaba

Aralin

Noong unang markahan, iyong natutuhan na dapat ikaw ay nagsasabi ng katotohanan anoman ang maging bunga nito.

Sa ikalawang markahan naman ay dapat mong pag-aralan ang pagtanggap sa iyong pagkakamali at puna ng iyong kapwa na bukal sa iyong kalooban.

Sa pagtatapos ng araling ito, inaasahan na ikaw ay makapagpapakita ng pagiging mahinahon sa damdamin at kilos sa tuwing nakikipag-ugnayan sa kapwa. Pag-aralan ang mga larawan sa ibaba? Naipapakita ba nila ang pagkamahinahon sa damdamin at kilos?

Paano nga ba maipakita ang pagkamahinahon? Tulad ng mga nasa larawan maipapakita ito sa pamamagitan ng mga sumusunod:

- pagtanggap ng sariling pagkakamali at pagtutuwid nang bukal sa loob,
- pagtanggap ng puna ng kapwa nang maluwag sa kalooban,
- pagpili ng mga salitang di-nakakasakit ng damdamin sa pagbibiro.

Ang mga pagpapahalaga (values) ng pagiging mahinahon at mapagpakumbaba ay mga positibong katangiang taglay nating mga Pilipino. Ika nga, ito ay *Ugaling Pinoy*. Nawa ay patuloy mo itong pagyabungin at pagyamanin.

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Basahin at unawain ang mga pangungusap. Lagyan ng **Like** (👍) kung ito ay dapat na ginagawa at **Dislike** (👎) naman kung ito ay hindi dapat ginagawa ng isang batang tulad mo. Kopyahin at sagutin sa iyong sagutang papel.

1. Paglilihim sa nagawang pagkakamali upang hindi mapagalitan ng magulang.
2. Pagsagot-sagot sa magulang sa tuwing pinapagalitan o pinupuna.
3. Gumagamit ng masasakit na biro upang mapatawa ang mga kaibigan.
4. Paghingi ng tawad sa nagawang mali at pagsumikap na hindi na maulit ito.
5. Paghingi ng paumanhin sa kapwa, sinasadya man o di sinasadya ang nagawang pagkakamali.

Lahat ng tao ay nagkakamali. Narinig mo na ba ang katagang ito? Marahil ay oo, mula sa iyong kaibigan o kaklase. Oo, sinoman ay nagkakamali ngunit natanong mo na ba sa iyong sarili, paano ko maitutuwid ang mga pagkakamaling ito? Ito naman ang mga katagang hindi madalas marinig. Mula sa pag-iingay sa klase, hindi pagpasa ng gawain sa guro o pangongopya, ito ang madalas isinagawa ngunit hindi madalas naitatama. Ang isang magandang panimula upang maituwid ang iyong pagkakamali ay ang pagtanggap dito. Narito ang ilang mga paraan hango sa **8 Ways to Realize and Accept Your Own Mistake** ni Joan Cyrill Abello (2019).

1. *Dapat mong maunawaan na ang pagtanggap sa iyong pagkakamali ay hindi isang kahinaan bagkus ito ay nagpapakita ng pagpapakumbaba.*

Huwag kang mahihiya o matatakot na aminin ang iyong pagkakamali. Ang mga batang marunong humarap sa kanilang pagkakamali ay makakakuha ng respeto at tiwala mula sa kanilang kapwa.

2. *Huwag mong isisi sa iba ang iyong mga nagawang pagkakamali.*

Kung ikaw man ay may nagawang pagkakamali ay harapin mo ito at ikaw mismo dapat ang gumawa ng paraan upang maituwid ito.

3. *Maging bukas ang pag-iisip sa iyong nagawang pagkakamali at tanggapin ng maluwag sa kalooban ang puna ng iyong kapwa.*

Dapat ikaw ay matutong makinig sa opinyon o suhestyon ng iba sa iyo. Ito ay magsisilbing repleksyon ng iyong pagkatao at pagpapakita ng respeto sa puna ng iyong kapwa.

4. *Ilagay ang iyong sarili sa sitwasyon ng iyong kapwa (**empathy**).*

Kung ikaw ba ay biniro ng iyong kaibigan gamit ang masasakit na salita, ano ang iyong mararamdaman? Hindi ka ba masasaktan? Kung ilalagay mo ang iyong sarili sa sitwasyon ng iba ay mas mauunawaan mo na dapat ikaw ay maging mahinahon sa damdamin at kilos ng iyong kapwa.

5. *Alamin ang damdamin ng iyong kapwa kung sila ba ay iyong nasasaktan sa iyong mga sinabi o ginawa sa kanila.*

Minsan ay hindi natin sinasadya o hindi natin napupuna na tayo pala ay nakakasakit ng ating kapwa sa ating pananalita o gawa. Upang maiwasan ito, huwag kaligtaan na sila ay iyong tanungin kung ikaw ba ay nakakasakit nang kanilang damdamin.

6. *Magpakumbaba at makinig ng mabuti sa puna ng iyong kapwa.*

Huwag kang magalit kapag ikaw ay pinupuna ng iyong kapwa. Bagamat ito ay hindi kanais-nais na puna sa iyong pandinig o ito man ay iyong sinasang-ayunan o hindi, matuto ka munang makinig bilang respeto. Pagkatapos nito ay mahinahon na ipaliwanag ang iyong sarili hinggil sa nagawang pagkakamali tama man o mali ang naging puna saiyó.

7. *Maging mapagpasalamat sa mga kapaki-pakinabang na puna ng iyong kapwa.*

Kung minsan man ay sumasama ang iyong kalooban sa mga puna ng iyong kapwa na ang nagiging resulta ay pagsara ng iyong isipan. Huwag mong isara ang iyong isipan dahil sa negatibong damdamin.

8. *Pagpili ng mga salitang di nakakasakit ng damdamin sa pagbibiro.*

Madalas ay hindi natin pinag-iisipan ang ating sasabihin. Dito rin madalas tayo nagkakaproblema. Ang pinakamainam ay dapat pinag-iisipan muna ang ating sasabihin lalo na kung ito ay biro lamang. Masasaktan ba siya o sila kung ito ang sasabihin ko?

Mayroong **dalawang uri ng pagbibiro**, ang **una** ay ang birong nakakasakit at ang **pangalawa** ay ang birong di-nakasakit ng damdamin. Ang pamamaraan ng birong nakakasakit ay ang paggamit ng mga salitang di kanais-nais sa kapwa upang matawa lamang ang iba. Samantalang ang birong di nakakasakit sa kabilang banda ay nakakapagpatawa ng kapwa ng hindi kinakailangang masaktan ang damdamin nila. Sa lahat ng pagkakataon, piliin mo ang birong di-nakasakit ng iyong kapwa.

Ang mga biro ay madalas naglalayon na pasiyahin ang ating mga damdamin. Ngunit may pagkakataon na ito ay humahantong sa hindi maganda o pagdulot ng kalungkutan sa iba at minsan sa ating sarili. Basahin ang sumunod na kuwento at sagutin ang mga sumunod na tanong.

Nakakatuwang Biro

Malakas ang tawanan nina Eugene at ng kanyang mga kapatid. Wala pa ng kanilang mga magulang kaya't walang humpay na tuksuhan ang ginawa ng magkakapatid. Pinag-uusapan nila ang mga katatawanang napapanood sa telebisyon. Sila rin ay nagbibigay ng sarili nilang nakatatawang biro.

"Alam ninyo, may **pick-up** line ako," sabi ni Eugene. "Sige, sabihin mo," sabay-sabay na sagot ng mga kapatid niya.

"Crayola ka ba?"

"Bakit?"

"Nagbibigay ka kasi ng kulay sa aking mundo."

Nagtawanan ng malakas ang magkakapatid.

"Ako naman ang magbibigay ng **pick-up line**," sabi ni Tonton sabay tingin sa isa nilang kapatid.

"Ike, elepante ka ba?"

"Bakit?"

"Kasi ang laki ng tainga mo," nagtawanan ulit ng malakas ang magkakapatid maliban kay Ike na biglang tumahimik. Biglang dumating ang kanilang nanay at narinig niya ang huling **pick-up line**. Binati niya ang mga anak at nagbigay ng paalala tungkol sa mabuti at di-mabuting biro.

"Natutuwa ako dahil masiyahin kayo at kaya ninyong aliwin ang isa't isa. Kaya lamang ay dapat ninyong piliin ang mga sitwasyon at salitang gagamitin sa pagbibiro," paliwanag ng kanilang nanay.

"Bakit kaya biglang tumahimik si Ike sa biro ninyo sa kanya?" tanong ng kanilang nanay.

“Kasi po nasaktan siya sa pagkumapara sa kanya sa elepante,” sagot ni Carol.

“Tandaan ninyo ang biro ay dapat nakakatuwa at hindi nakakasakit ng damdamin ng kapwa,” dagdag pa ng kanilang nanay.

Ipinaliwanag din sa kanila ng kanilang nanay na ang paggamit ng mga salitang nakakasakit ng damdamin ng kapwa ay maituturing na pambubulas.

Mga tanong na dapat pagnilayan mo:

1. Alin ang mga birong nakapagpasaya at nakakasakit ng damdamin sa kuwento?
2. Bakit hindi natuwa si Ike sa biro sa kanya? Kung ikaw si Ike, ano ang mararamdaman at gagawin mo?
3. Naranasan mo na bang makapagpasaya ng tao dahil sa iyong biro? Ano ang naramdam mo?
4. Nakagamit ka na rin ba ng mga biro o salitang nakakasakit ng damdamin?
5. Bakit dapat ingatan ang mga salitang ginagamit sa pagbibiro? Ipaliwanag.

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Punan ng tamang impormasyon ang mga patlang. Piliin ang letra ng tamang sagot. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

A. nasasaktan	B. sarili	C. tanggapin ng maluwa
D. pagpapakumbaba	E. salitang di nakakasakit	
F. mapagpasalamat	G. pagtanggap	

1. Maging _____ sa mga kapaki-pakinabang na puna ng iyong kapwa.
2. Ilagay ang iyong _____ sa situwasyon ng iyong kapwa (**empathy**).
3. Pagpili ng mga _____ ng damdamin sa pagbibiro.
4. Dapat mong maunawaan na ang pagtanggap sa iyong pagkakamali ay hindi isang kahinaan bagkus ito ay nagpapakita ng _____.
5. Maging bukas ang pag-iisip sa iyong nagawang pagkakamali at _____ sa kalooban ang puna ng iyong kapwa.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Basahin at sagutin ang tanong sa bawat sitwasyon. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

1. Nakabasag ng pinggan si Karla ng hindi niya sinasadya. Bilang isang mabuting bata, ano ang mainam niyang gawin? Dapat ba niya itong sabihin sa kaniyang magulang?
2. Si Justine ay madalas na napupuna at napapagalitan ng kaniyang mga magulang dahil sa pagpupuyat sa paglalaro ng mobile games. Bilang isang mabuting bata, ano ang mainam niyang gawin? Dapat ba siyang magalit sa kaniyang mga magulang?
3. Si Michiko ay madalas nagbibiro o gamit ang masasakit na salita o pahayag. Hindi niya isinaalang-alang ang damdamin ng taong bibiruin. Bilang isang mabuting bata, ano ang mainam niyang gawin? Dapat ba siyang patuloy na magbibiro ng nakakasakit?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Magbigay ng dalawang tao sa iyong pamilya at dalawang tao sa iyong mga kaibigan na nagawan mo ng kasalanan o nasaktan sa hanay **A**. Sa hanay **B**, ilagay ang detalye ng iyong kasalanan at sa hanay **C** naman ay isulat ang mga paraan upang ito ay iyong maituwid.

A Listahan ng mga taong aking nagawan ng kasalanan at nasaktan	B Detalye ng aking kasalanan	C Paraan upang matama ang nagawang kasalanan
Pamilya Hal. Tatay 1. 2.	Pagsagot ng walang galang	Humingi ng tawad sa tatay at iwasang sumagot na walang galang
Kaibigan 3. 4. 5.		

Nailista mo na ang nagawan mo ng kasalanan at kung anong kasalanan ang nagawa mo sa kanila. Magaling! Sapagkat nailagay mo rin ang mga paraan upang ituwid ang iyong pagkakamali sa kanila. Ito ay indikasyon na bukal sa iyong kalooban ang pagtanggap sa iyong pagkakamali.

Naibigay mo na rin ang pagkakatulad at pagkakaiba ng birong nakakasakit at hindi nakakasakit sa damdamin. Mahusay! Ito ay isang paraan upang maging mahinahon sa damdamin ng iyong kapwa.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: Gumuhit ng isang malaking puso sa iyong sagutang papel. Piliin at ilagay ang mga salita o grupo ng salita na nasa kahon sa ibaba na nagpapakita ng pagkamahinahon sa damdamin at kilos ng kapwa sa loob ng iginuhit na puso.

Ipagpaumanhin po ninyo.

Bahala ka jan.

Makikiraan po.

Di ko po yan kasalanan.

Pasensiya na po sa nagawa kong kasalan

Pag-usapan po natin ng maayos.

Siya po ang may kasalanan.

Ikaw kasi!

Ayusin natin 'to.

Ikinalulungkot ko po ang nangyari.

Paki tulungan po ako.

Sorry, di na po mauulit.

Tumahimik ka nga!

Buti nga sa'yo!

Paano po ako makakabawi sa'yo?

Ang sama mo!

Gawain sa Pagkatuto Bilang 6: Sa iyong sagutang papel, kopyahin at sagutin ang mga talahanayan. Iguhit sa hanay **B** ang puso ♥ kung ang pahayag ay palagi mong ginagawa, masayang mukha 😊 naman kung paminsan-minsan mo lang ito ginagawa at malungkot na mukha ☹ naman kung hindi mo ito ginagawa.

A	B
1. Nakikipagbati ako agad sa aking kapatid/kaibigan matapos kaming mag-away.	
2. Nakikinig ako sa mga payo o puna ng aking mga magulang/guro ng maluwag sa kalooban.	
3. Humihingi ako ng pahintulot sa tuwing manghihiram ako ng gamit na hindi ko pagmamay-ari.	
4. Gumagamit ako ng salitang paki/ please sa tuwing hihingi ng pabor o utos sa aking kapwa.	
5. Humihingi ako ng tawad sa aking mga pagkakamali/kasalanan sinasadya man ito o hindi.	
6. Nagsasabi ako ng makikiraan po/ excuse me/us sa mataong lugar na aking madadaanan.	
7. Tinatanggap ko ang aking pagkakamali at itinutuwid ito ng bukal sa kalooban.	
8. Agad akong umaamin sa aking nagawang kasalanan saan man, kailanman, o sino man ang kaharap.	
9. Pinipili ko ang mga salitang di-nakakasakit sa pagbibiro sa aking kapwa.	
10. Pinapatawad ko ang aking kapwa na humihingi ng paumanhin, sinasadya man niya o hindi ang kasalanang nagawa sa akin.	

Gawain sa Pagkatuto Bilang 7: Gumawa ng isang **Sorry Card** na nagpapakita ng: pagtanggap ng sariling pagkakamali at pagtutuwid nang bukal sa loob, pagtanggap ng puna ng kapwa nang maluwag sa kalooban o pagpili ng mga salitang di-nakakasakit ng damdamin sa pagbibiro. Ang **sorry card** ay maaring para sa iyong mga magulang, kapatid o kaibigan na iyong nasaktan. Maaari kang humingi ng tulong at gabay sa nakakatandang kasamahan sa bahay. Gawing gabay sa paggawa ang pamantayan sa ibaba. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Pamantayan ng Kasanayan Ang gawa ay:	Mahusay	Maayos	Kailangan ng Pag-unlad
1. nagpapakita pagiging mahinahon at pagpapakumbaba.			
2. nagkapagbibigay ng maganda at malinaw na mensahe.			
3. nagpapakita ng pagkamalikhain.			

Gawain sa Pagkatuto Bilang 8: Basahin, pagnilayan at sagutin ang tanong ng bawat sitwasyon. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

1. Madalas kang magvideoke dahil hilig mong kumanta. Sinagawan ka ng iyong kapitbahay. Ang pangit raw ng boses mo. Ano ang gagawin mo?
2. Lagi kang pinapagalitan ng iyong nanay dahil lagi kang nagkakamali sa mga ipinapagawa niya. Ano ang gagawin mo?
3. Madalas kang pinupuna ng iyong kaklase sa mali mong sagot sa Math. Magaling siya sa Math kaya lagi ka niyang sinasabihan na hindi tama ang iyong sagot. Ano ang sasabihin mo sa kanya?
4. Nabasag mo ang paboritong salamin ng iyong tatay. Ano ang gagawin mo?
5. Naiwanan mong nakabukas ang tubig sa CR ng iyong classroom ng hindi mo sinasadya. Nakita ito ng iyong guro at siya ay nagalit. Ano ang gagawin mo?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 9: Sa iyong sagutang papel, iguhit ang masayang mukha ☺ kung tama ang mga salitang ginamit sa pagtanggap ng puna at malungkot na mukha ☹ naman kung hindi.

1. Huwag mo na akong pagsabihan kasi alam ko na yan.
2. Mabuti na lang **friend** nakita mo ang mali ko. Salamat ha.
3. Ito ang masusunod kasi ito ang gusto ko. Wala akong pakialam sa inyo.
4. Hindi ko kailangan ang puna ninyo kasi alam kong magaling ako.
5. Salamat po Nay. Alam ko naman na ang puna ninyo ay para sa kabutihan ko.
6. Walang problema sa akin ang puna mo. Ayos nga iyon para mas mapabuti ko pa ang aking gawa.
7. Naiingit ka lang sa gawa namin. Kunwari ay tutulungan mo kami pero ang totoo ay sinisiraan mo ang gawa namin.
8. Salamat at napansin mo ang dumi sa aking mukha.
9. Wala akong pakiaalam kahit na ano pa ang puna ninyo.
10. Salamat sa puna at payo ninyo. Ito ay malaking tulong sa akin.

A

Sa iyong kuwaderno, buoin ang mahalagang kaisipang ito.

Lahat ng tao ay _____. Mula sa pag-iingay sa klase, hindi pagpasa ng gawain sa guro o pangongopya, nagagawa ngunit hindi _____. Ang isang magandang panimula upang maituwid ang iyong pagkakamali ay ang pagtanggap dito.

Mayroong **dalawang uri ng pagbibiro**, ang **una** ay ang birong nakakasakit at ang **pangalawa** ay ang birong di-nakakasakit ng damdamin. Ang pamamaraan ng birong _____ ay ang paggamit ng mga salitang di kanais-nais sa kapwa upang matawa lamang ang iba. Samantalang ang birong _____ sa kabilang banda ay nakakapagpatawa ng kapwa ng hindi kinakailangang masaktan ang damdamin nila. Sa lahat ng pagkakataon, _____ mo ang birong di-nakakasakit ng iyong kapwa.

Pagsasabuhay ng Pagiging Bukas-Palad

I

Aralin

Natutuhan mo sa naunang aralin ang pagpapakita ng pagkamahinahon sa damdamin at kilos ng kapwa tulad ng pagtanggap sa sariling pagkakamali, pagtanggap ng puna na maluwag sa kalooban at pagpili ng mga salitang di-nakakasakit ng damdamin sa pagbibiro sa kapwa.

Para sa araling ito, atin namang tatalakayin ang pagbabahagi ng sariling karanasan o makabuluhang pangyayari na nagpapakita ng pag-unawa sa kalagayan/pangangailangan ng kapwa.

Sa pagtatapos ng araling ito, inaasahan na isasabuhay mo ang pagiging bukas-palad. Pagmasdan ang mga larawan? Sila ba ay nagpapakita ng pagiging bukas palad na nagbabahagi ng anong mayroon sila sa mga nangangailangan?

Ang lahat ng tao ay may pangangailangan. Walang sinoman ay mayroong perpektong buhay at hindi na nangangailangan ng tulong mula sa iba. Ayon sa kasabihan ng matatanda, “walang mayaman na hindi nangangailangan ng tulong at wala namang mahirap na hindi kayang magbigay ng tulong.” Sa madaling sabi, kinakailangan natin ang bawat isa lalo na sa panahon ng sakuna.

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Tingnang mabuti ang larawan. Ang nasa larawan ay ang bahay nila Jon at ng kanilang mga kapitbahay pagkatapos ng bagyong si Ulysses. Sa iyong sagutang papel, sumulat ng isang maikling sanaysay patungkol sa nakikita mong suliranin o kalagayan ng pamilya ni Jon.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Sa iyong sagutang papel, kopyahin at gawin ang talahanayan sa ibaba. Sa hanay **A**, isulat ang iyong nararamdaman sa sitwasyon ng pamilya at mga kapitbahay ni Jon. Sa hanay **B** naman, isulat ang mga paraan upang maipakita mo ang pagdamay o pagtulong mo kanila.

<p style="text-align: center;">A</p> <p style="text-align: center;">Aking naramdaman sa sitwasyon ng pamilya at mga kapitbahay ni Jon</p>	<p style="text-align: center;">B</p> <p style="text-align: center;">Mga paraan upang maipakita ang pagdamay/pagtulong sa kanila</p>
1.	1.
2.	2.
3.	3.

Magaling! Nakapagbahagi ka ng mga paraan upang maipakita mo ang pagdamay mo sa pamilya at mga kapitbahay ni Jon. Nawa ay pagpalain ka at isakatuparan mo ang mga ito.

Batay sa iyong mga mga sagot sa **Gawain sa Pagkatuto Bilang 2**, masasabi mo ba na ikaw ay may katangian na nang pagiging bukas-palad? Ano ba ang pagiging bukas-palad?

Ang pagiging bukas-palad ay ang pagbibigay ng bukal sa kalooban. Ito rin ay pagbibigay ng anumang tulong sa kapwa nangangailangan na hindi naghahangad ng anomang kapalit. Ito ay pagbibigay ng anomang abot kaya na may galak at saya.

Ang mga munting gawa ng kabutihan (**small acts of kindness**) tulad ng pagbabahagi sa pulubi ng pagkain nakalaan para sayo. Maaari ring maipakita ang pagiging bukas-palad sa pamamagitan ng pagbahagi ng mga sariling damit sa mga naapektuhan ng bagyo at baha.

Ang isa sa mga huwarang tao na nagpakita ng pagiging bukas-palad ay si Mother Teresa ng Calcutta. Siya ay isang madre na lumingap sa lahat ng mga inabandonang tao sa lipunan tulad ng mga pulubi at may sakit na ketong. Siya ay tinanong minsan kung bakit niya ito ginagawa at hindi ba siya natatakot na mahawaan ng sakit. Tanging ang sagot niya, sa mga mukha ng mga taong ito, nakikita niya ang mukha ni Hesukristo. Sadyang napabuti niya. Naway marami pang tao ang maging tulad niya. Ikaw ba, nakahanda ka rin bang bukas-palad na tumulong sa nangangailangan?

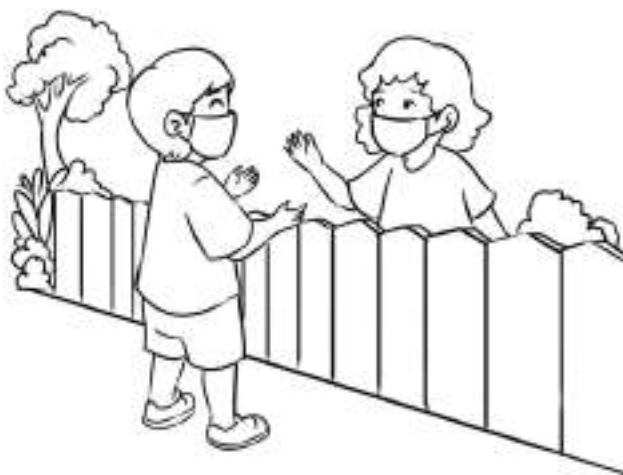
Tunghayan natin ang kuwento ng isang batang bukas-palad na gumawa ng paraan upang matulungan ang kaibigan. Basahin at unawain ang kuwento.

Ang Batang Matulungin na si Mayumi

Si Mayumi ay nagmula sa isang mahirap na pamilya. Sila ay namumuhay ng payak at may katapatan sa kanilang kapwa. Mapalad ang kaniyang pamilya dahil ang kaniyang mga magulang ay hindi nawalan ng trabaho sa kabila ng krisis na nararanasan sa COVID-19 na kung saan ang ibang pamilya ay nawawalan ng hanap buhay. Ito ay dahil sa pagsasara ng mga kompanyang kanilang pinapasukan. Ito ay dahil na rin sa **lockdown** na nararanasan.

Ngunit lingid sa kaniyang kaalaman, ang kaniyang kapitbahay at kaibigan na si Rudy ay may kinakaharap na suliranin sa kanilang pamilya. Mula sa magkabilang bakod ay tinatanaw nila ang isa't-isa at sila ay nakakapagkuwentuhan. Hindi sila makapaglaro tulad ng dati dahil kailangan nilang sundin ang **social distancing**.

Isang araw sa kalagitnaan ng **lockdown**, nagbahagi si Rudy ng kaniyang suliranin sa pamilya: “Mayumi, kumusta kayo dyan? Ang swerte mo naman, ang iyong tatay at nanay ay hindi nawalan ng hanapbuhay. Mula noong nag-**lockdown** ay tumigil na sa pagtatrabaho si nanay dahil nagsara ang kanilang kompanya. Si Tatay naman ay hindi makapasada ng tricycle dahil ito ay ipinagbabawal. Nauubos na ang natitirang ipon nina nanay at tatay. Kaya tuwing umaga hindi na kami nakakapag-almusal. Kaya nagugutom rin ako tuwing umaga,” salaysay ni Rudy kay Mayumi. “Naku Rudy, nakakalungkot namang marinig iyan. Hayaan mo at gagawa ako ng paraan para kayo ay matulungan,” sagot ni Mayumi.

Sumapit na ang gabi at nakauwi na rin ang mga magulang ni Mayumi. Agad niya itong nilapitan at sinabing: “Nanay at Tatay, kailangan ko po ang inyong tulong. Ang kaibigan ko po at kapitbahay nating si Rudy ay hindi na nakakakain ng maayos sa kanilang bahay. Alam ko na kaya po ninyong tulungan ang pamilya ni Rudy. Batid ko rin po na sa ganitong munting paraan ay matutulungan ko si Rudy at ang kaniyang pamilya.”

Nagkatinginan ang mga magulang ni Mayumi at tumugon ang kaniyang ina, “Anak, maraming salamat sa pagtitiwala mo sa amin ng iyong tatay na matulungan sina Rudy. Hayaan mo gagawa kami ng paraan upang makapagbigay ng kanilang pangangailangan sa araw-araw.” Nagliwanag ang mukha ni Mayumi at niyakap ang kaniyang mga magulang ng may matatamis na ngiti. “Maraming salamat po Nanay at Tatay. Napakaswerte ko po at may mga magulang po ako na matulungin,” ang lambing ni Mayumi. “Maswerte rin kami at may anak kami na tulad mo na may busilak na puso.”

Kinabukasan pag-uwi ng kaniyang mga magulang ay bitbit ng mga ito ang mga **groceries**. “Mayumi anak, ito na ang mga ibibigay nating tulong para sa pamilya ni Rudy. Halika at iabot na natin ito sa kanila,” wika ng tatay niya. “Tatay, napakarami nito, saan po ninyo ito nakuha?” nakangiting tugon ni Mayumi. “Humingi rin kami ng tulong sa aming mga katrabaho at mapalad kami at nagbigay rin sila ng pandagdag na maibibigay nating tulong. Halika na, isuot mo na ang iyong face mask at pupuntahan natin sina Rudy,” tugon ng kaniyang ina. Agad na pumunta si Mayumi sa kaniyang kaibigan at masayang masaya siya na makita ito. “Rudy, mayroon kaming sorpresa sa inyo.” Nagulat ang kaniyang kaibigan at dali-daling tinawag ni Rudy ang kaniyang mga magulang. Nang makita ng mga ito ang bitbit na **groceries** ng pamilya ni Mayumi, bumuhos ang luha ng kaligayahan at pasasalamat nila.

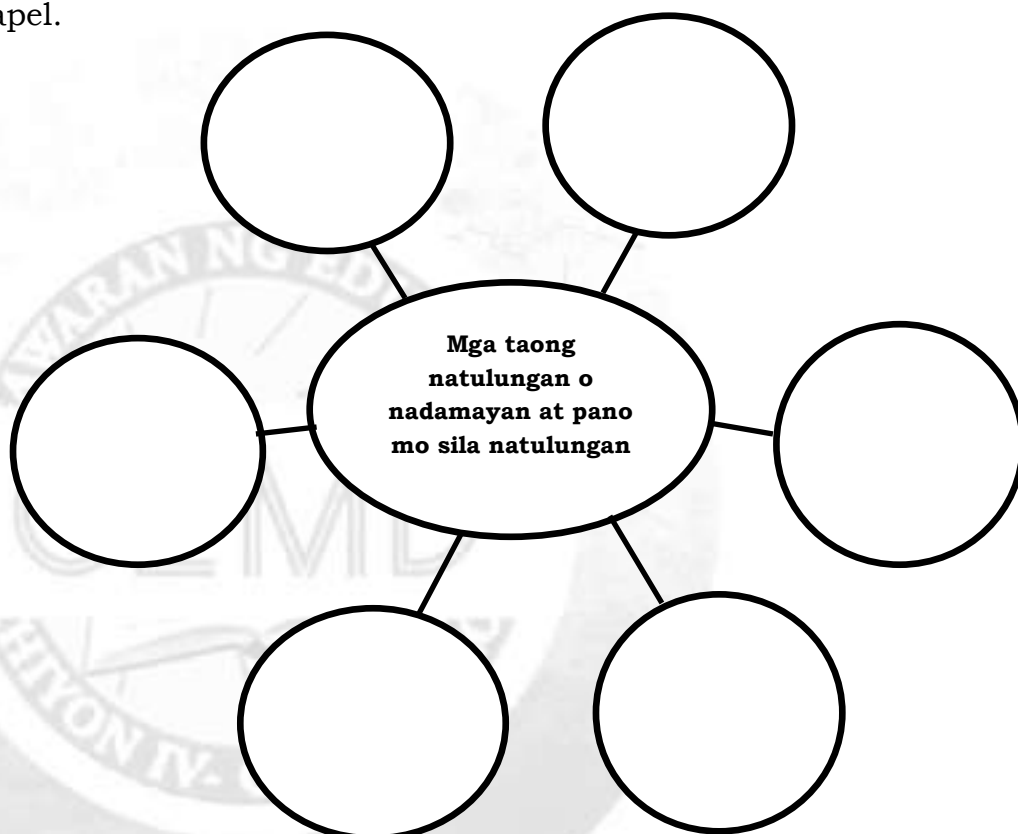
Nakakaantig ang kuwentong pagtulong ng pamilya ni Mayumi sa pamilya ni Rudy. Ang pagtulong sa kapwa ay hindi nasusukat sa laki o halaga na iyong maibibigay kundi sa malinis na intensiyon sa pagkakaloob ng tulong at ang di paghahangad ng anomang kapalit mula rito.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Tayahin ang iyong pag-unawa mula sa kuwento ni Mayumi. Sagutin ang mga tanong sa iyong sagutang papel.

1. Ano ang naging suliranin ng pamilya ni Rudy sa kuwento?
2. Ano ang naging tugon ni Mayumi at ng kanyang pamilya sa sitwasyon ng pamilya ni Rudy?
3. Naging hadlang ba ang pagiging mahirap sa pamilya ni Mayumi upang maging bukas-palad sa kanilang kapwa? Ipaliwanag.
4. Sa palagay mo ba, ang estado ng iyong pamilya ang magiging batayan sa pagtulong mo sa iyong kapwa? Ipaliwanag.
5. Kung ikaw ba si Mayumi, gagawin mo rin ba ang ginawa niyang pagtulong sa kaniyang kaibigan? Bakit?

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Ngayon ikaw naman ang magbahagi ng iyong karanasan o makabuluhang pangyayari na nagpapakita sa pag-unawa sa kalagayan/pangangailangan ng iyong kapwa. Gamit ang **Word Bubble**, ilista ang mga taong nadamayan/natulungan mo at ibigay ang detalye ng iyong ginawang pagtulong. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: Gumawa ng isang maikling tula na nagpapakita ng pagbabahagi ng iyong sariling karanasan o makabuluhang pangyayari na nagpapakita ng pang-unawa sa kalagayan/pangangailangan ng kapwa. Gawing gabay sa paggawa ang pamantayan sa ibaba. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Pamantayan ng Kasanayan Ang gawa ay:	Mahusay	Maayos	Kailangan ng Pag-unlad
1. nagpapakita ng paggalang sa mga katutubo at mga dayuhan.			
2. nagkapagbibigay ng maganda at malinaw na mensahe.			
3. nagpapakita ng pagkamalikhain.			

Gawain sa Pagkatuto Bilang 6: Kopyahin at sagutin ang gawain sa iyong ságutang papel. Lagyan ng tsek (✓) kung gaano mo kadalas ginagawa ang mga gawaing nabanggit.

Gawain	Madalas	Minsan	Hindi
1. Nag-aabot ako ng tulong kapag may nanghihingi lalo sa mga nasalanta ng bagyo at baha.			
2. Buo sa puso ko ang pagtulong at pagmamalasakit sa kakilala.			
3. Inaalala ko ang kaklase kong nalubog ang bahay sa baha.			
4. Hinihikayat ko ang aking mga kaibigan at kaklase na magbigay nang abot kayang tulong sa mga nasalanta ng bagyo sa Bicol Region .			
5. Nagiging sensitibo ako sa pangangailangan ng kaklase kong naapektuhan ng COVID - 19.			

Gawain sa Pagkatuto Bilang 7: Sa iyong sagutang papel, gumawa ng talaarawan gamit ang gabay sa ibaba. Mula Lunes hanggang Linggo ay itala ang iyong mga nagawang pagtulong o pagdamay sa 5 taong iyong napili.

Mga taong nais tulungan	Lunes	Martes	Miyerkules	Huwebes	Sabado	Linggo
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						

Gawain sa Pagkatuto Bilang 8: Pagnilayan ang mga sumunod na larawan sa ibaba. Ito ay mga kuha sa Rodriguez, Rizal pagkatapos manalasa ang bagyong Ulysses noong Nobyembre 11-12, 2020. Sa iyong sagutang papel, sagutin ang mga sumusunod na tanong.

1. Ano ang iyong naramdaman habang tinitingnan ang mga larawan?
Ipaliwanag ang iyong naramdaman.
2. Paano mo maipakita ang pagiging bukas-palad sa mga taong naapektuhan ng kalamidad na ito?

A

Sa iyong kuwaderno, buoin ang mahalagang kaisipang ito.

Ang pagiging _____ ay ang pagbibigay ng bukal sa kalooban. Ito rin ay pagbibigay ng anomang tulong sa kapwa nangangailangan na hindi naghahangad ng anomang _____. Ito ay _____ ng anomang abot kaya na may galak at saya.

Ang mga _____ tulad ng pagbabahagi sa pulubi ng pagkaing nakalaan para sa iyo. Maaari ring maipakita ang pagiging bukas-palad sa pamamagitan ng pagbahagi ng mga sariling damit sa mga _____ ng bagyo at baha.

Pagpapakita ng Paggalang sa Kapwa

Aralin

Mahusay! Binabati kita. Nakarating ka na sa huling yugto ng ikalawang markahan. Sa nakaraang aralin ay natutuhan mong maisabuhay ang pagiging bukas-palad.

Sa araling ito naman ay inaasahan mula sayo na ikaw ay makapagpapakita ng paggalang sa iba sa mga sumusunod na sitwasyon: a) oras ng pamamahinga, b) kapag may nag-aaral, c) kapag mayroong sakit, d) pakikinig kapag may nagsasalita/nagpapaliwanag, e) paggamit ng pasilidad ng paaralan (tulad ng palikuran, silid-aralan, palaruan) nang may pag-aalala sa kapakanan ng kapwa, at f) pagpapanatili ng tahimik, malinis at kaaya-ayang kapaligiran bilang paraan ng pakikipagkapwa-tao.

Tingnan ang mga larawan sa itaas. Nagpapakita ba sila ng paggalang sa kapwa? Ikaw ba ay batang magalang? Ikaw ba ay tahimik sa tuwing may natutulog pa na miyembro ng iyong pamilya? Inaabala mo ba ang mga nag-aaral sa inyong bahay? Inaalagaan mo ba ang may sakit na miyembro ng iyong pamilya? Iniingatan mo ba ang mga gamit ng paaralan lalo na ang mga gamit sa iyong tahahanan?

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Pag-aralan ang sitwasyon sa bawat larawan. Isulat kung ano ang ipinapakita ng bawat larawan. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Sa pamilya unang natututuhan ng bata ang paggalang sa kapwa-tao. Ito ay isang malaking pakinabang sa bayan sapagkat kung marunong ang isang tao na respetuhin ang karapatan ng iba, mas magiging mapayapa ang ating lipunan at maiwasan ang hidwaan. Ayon sa UNESCO – Article 24, ang pagpapahinga (**right to rest**) ay isang uri ng karapatang pantao na dapat isaalang-alang.

Ang sabi ni Hesukristo sa kanyang mga alagad, “Gawin mo sa iyong kapwa, ang ibig mong gawin nila sa iyo.” Ang paggalang at respeto ay napakahalaga. Dito nagsisimula ang magandang ugnayan. Ang batang tulad mo ay inaasahan na maging magalang sa lahat ng oras lalo na sa nakakatanda. Ika nga, “ang magalang na bata ay pinagpala”. Pinagpapala ang mga magagalang sapagkat sila ay igagalang rin. Ngunit ang totoong paggalang ay hindi lamang sa salita ipinapakita kundi sa gawa rin.

Sa edad mo ngayon ay inaasahang matutuhan mo na ang pagiging sensitibo sa mga pangyayari sa paligid. Marapat ay alam mo na kung kailan dapat nag-iingay at nananahimik lalo na kung may natutulog, nag-aaral o maysakit ang mga kasamahan sa bahay.

Naway matutuhan mo ang pagbibigay ng halaga sa pangangailangan ng iyong kapwa maging mga magulang mo man ito, kapatid o ibang tao. Lagi mong isaisip na dapat iginagalang natin ang pagpapahinga at sariling espasyo (**self-space**) ng iba.

Ngayon naman ay tunghayan natin ang istorya ni Ben na isang batang nagpakita ng magandang katangian sa gitna ng krisis na nararanasan ng ating lipunan.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Basahin ang kuwento sa ibaba. Pagkatapos ay sagutin ang mga tanong sa sumunod na pahina. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Paggalang Palaging Isaalang-alang

Sa loob ng kanilang tahanan, araw-araw ay naghihintay ang batang si Ben sa pag-uwi ng kaniyang nanay na isang front liner na nagtatrabaho sa isang ospital bilang nars. Dalawang buwan na mula ng ito ay hindi nakakauwi sa kanila at labis na ang pangungulila niya sa kaniyang nanay.

Isang araw, sinabi ng tatay ni Ben ang balitang kaniyang pinakahihintay: *“Ben, anak, ang iyong nanay ay uuwi na bukas.”* Tuwang-tuwa si Ben at napatalon siya sa balita ng kaniyang tatay.

“Anong oras po siya darating? Sabik na sabik na kong makapiling sya!” masayang tanong ni Ben sa kanyang tatay. *“Ngunit hindi pa natin sya maaaring makasama. Kailangan nating pumunta sa bahay ng iyong lolo at lola at doon tayo mananatili. Ang iyong nanay ay mag-isa muna ditong titira sa ating tahanan,”* tugon ng kaniyang tatay.

Nawala ang matamis na ngiti sa mukha ni Ben at napaluha at sinabing: “*Tay, bakit po? Bakit kailangan po nating umalis sa sarili nating bahay? Ano pong nangyari kay nanay?*” patuloy na tanong ni Ben. “*Anak, kailangan nating respetuhin ang kahilingan ng iyong nanay, kailangan niya ng mamahinga dito sa ating bahay sa loob ng labing-apat na araw para sa kaniyang **quarantine** at siya ay galing sa ospital at kailangan niya ng magpahinga. At isa pa, ito rin ang bilin ng mga taga barangay at munisipyo,*” paliwanag ng tatay.

Lalong bumuhos ang luha ni Ben at malungkot na tinanong: “*Kailan po natin muling makakapiling si nanay? Yung mga kaibigan ko kasama ang kanilang nanay kahit **lockdown** tapos ako matagal naghintay at hindi pa rin siya makakasama.*” Mahinahong tumugon ang kaniyang tatay: “*Anak, kailangan lamang ay matapos ang **quarantine** ng iyong nanay at kapag siya ay makapagpahinga na at pinahintulutan na ng doktor ay maaari na rin natin siyang makapiling sa loob ng ating tahanan.*”

Pinunasan ni Ben ang kaniyang luha at sinabing: “Kung ganun ay rerespetuhin ko po ang kahilingan ni nanay at makikinig po ako sa inyong mga sinabi. Ang tanging magagawa ko para kay nanay ay paghandaan ang kaniyang pagdating dito. Tutulong po ako tatay, lilinisan ko po ang inyong kwarto at ang ating palikuran ng sa pagdating ni Nanay ay wala na siyang kailangang intindihin kundi ang magpahinga at magpagaling.”

Niyakap si Ben ng kaniyang ama at sinabing: “Anak, maraming salamat sa pag-unawa at pagrespeto sa kahilingan namin sa iyo. Natutuwa ako na may kusang loob ka na tumulong para sa ikabubuti ng iyong nanay. Tiyak na matutuwa ang iyong nanay kapag nalaman niya ito. Ito ay makakatulong sa kaniyang pagpapagaling.” Makalipas ang labing-apat na araw ng **quarantine**, ang nanay ni Ben ay binigyan na ng **clearance** ng **Municipal at Baranggay Health Office**. Sa pahintulot ng doktor ay nakabalik at muling nakapiling ang kaniyang nanay. Labis ang kaligayahan at galak ni Ben.

Mga Gabay na Tanong:

1. Sino ang matagal ng inaantay ni Ben?
2. Ano ang trabaho ng nanay ni Ben?
3. Bakit hindi maaring makapiling agad ni Ben ang kanyang nanay sa pag-uwi nito?
4. Anong magandang pag-uugali ang ipinakita ni Ben?
5. Kung ikaw si Ben, tutularan mo ba ang ginawa niya? Bakit?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Mula sa kuwento ni Ben na iyong binasa, ano-anong sitwasyong makikita ang paraan ng pagpapakita niya ng respeto sa magulang? Sa iyong sagutang papel, kopyahin at sagutin ang hinihingi ng talaan sa ibaba.

Mga paraan ng pagpapakita ng respeto sa kapwa	Mga sitwasyon na kung saan ay nakita ito sa kuwento ni Ben
1. Paggalang sa oras ng pamamahinga	
2. Paggalang sa may sakit	
3. Pakikinig kapag may nagsasalita	
4. Pagpapanatili ng malinis at kaaya-ayang kapaligiran	

Ang pagpapakita ng paggalang at kabutihan sa iba ay bahagi ng pakikipagkapwa-tao. Ang pagpapahalagang ito ay nakabatay sa kung paano nararapat na kumilos at gumawa ang tao para sa kaniyang sarili, kapwa, bansa at higit sa lahat sa Diyos.

Ang tunay na paggalang sa kapwa ay naipapakita rin sa pamamagitan ng pag-iingat ng mga gamit at pasilidad ng paaralan. Bagama't ang bawat mag-aaral ay may karapatan sa pagkakaroon ng maayos at kaaya-ayang pasilidad ng paaralan, ang mga ito ay nararapat ring ingatan at gamitin sa wastong paraan. Ang paggamit ng pasilidad

ng paaralan nang may pag-alala sa kapakanan ng kapwa ay nagpapakita ng paggalang sa karapatan ng iba. Ang pagsaalang-alang sa iba pang taong gagamit ng bawat pasilidad ay nakatutulong upang mapanatiling maayos at malinis ang kapaligiran.

Malaki ang kontribusyon ng malinis na kapaligiran sa pagkakaroon ng malusog na katawan at isipan ng mga mamayan. Dahil dito, ang pakikiisa ng bawat isa sa lahat ng programang ipinapatupad ay kailangan upang mapanatili ang kaayusan at kagandahan ng kapaligiran.

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Sa tulong ng iyong magulang o **guardian**, gumawa ng isang maikling salaysay (**narrative**) ng sariling karanasan tungkol sa pagpapakita ng respeto sa kapuwa sa oras ng pamamahinga, kapag may nag-aaral, kapag mayroong sakit, pakikinig kapag may nagsasalita at pagpapanatili ng tahimik, malinis at kaaya-aya ang kapaligiran bilang paraan ng pakikipag kapuwa-tao. Gawing gabay sa paggawa ang pamantayan sa ibaba. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Pamantayan ng Kasanayan Ang gawa ay:	Mahusay	Maayos	Kailangan ng Pag-unlad
1. nagpapakita ng paggalang at respeto sa kapwa.			
2. nagkapagbibigay ng maganda at malinaw na mensahe.			
3. nagpapakita ng pagkamalikhain.			

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: Basahin at unawain ang bawat pahayag. Lagyan ng masayang mukha (☺) ang **Hanay B** kung ito ay madalas na ginagawa at malungkot na mukha (☹) naman kung hindi.

Hanay A	Hanay B
Pagpapakita ng paggalang at respeto sa kapwa	
1. Hindi nililipat ang channel ng TV hangga't hindi pa tapos manood ang iba.	
2. Iniiwasan ang pakikipaglaro sa mga kaibigan sa panahon ng pagsusulit.	
3. Tumitigil sa paglalaro kapag may nagpapahinga o may sakit.	
4. Marahan sa pagsasara ng pinto at pagkilos kapag may natutulog.	
5. Pinagsasabihan ang mga kalaro o ibang bata kapag nakakaabala ang ingay nila sa nagpapahinga.	

6. Iniiwasang magpasaway kapag may sakit ang magulang.	
7. Pakikinig at hindi pagsagot kapag pinagsasabihan ng magulang.	
8. Iniiwasan magpatugtog ng malakas kapag nag-aaral ang kapatid/kapitbahay.	
9. Hindi inaabala ang pagtulog o pahinga ng magulang.	
10. Iniiwasan ang paglalaro ng mobile games sa araw ng rebyu.	

Gawain sa Pagkatuto Bilang 6: Itala ang isang linggong pagpapakita ng respeto sa kapwa sa oras ng pamamahinga, kapag may nag-aaral, kapag mayroong sakit, pakikinig kapag may nagsasalita. Sa ikalawang hanay ay itala ang mga pangalan ng taong napakitaan o nagawan ng paggalang o kabutihan, at sa ikatlong hanay naman ay itala kung anong kabutihan o paggalang ang naisagawa sa araw na iyon. Gawin ito sa iyong sagutang papel

Araw	A. Mga Pangalan ng taong naigalang	B. Paraan ng paggalang nagawa
Lunes		
Martes		
Miyerkules		
Huwebes		
Biyernes		
Sabado		
Linggo		

Gawain sa Pagkatuto Bilang 7: Lagyan ng tsek (✓) kung gaano mo kadalas ginagawa ang mga gawain sa ibaba. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Gawain	Madalas	Minsan	Hindi
1. Pumipila ako ng maayos sa tuwing bumibili ako sa canteen .			
2. Ako ay naglilinis pagkatapos gamitin ang aming gymnasium sa paaralan.			
3. Ginagamit ko ng maayos at iniingatan ko ang mga gamit ng aming palikuran sa silid-aralan.			
4. Inilalalagay ko sa tamang trash bin ang aking basura sa tuwing kami ay namamasyal sa park o sa mall .			
5. Ang lahat ng alintuntunin sa palaruan ay sinusunod ko sa tuwing ako ay naglalaro.			
6. Ibinabalik ko sa tamang puwesto ang mga aklat na aking binasa sa loob ng silid-aklatan.			
7. Binabalutan at iniingatan ko ang aklat at modyul na ipinapahiram sa akin ng aking guro.			
8. Sinusunod ko ang mga alintuntunin sa loob ng silid aralan.			
9. Maingat kong binubuklat ang mga aklat sa silid-aklatan tuwing ako ay nagbabasa.			
10. Iniiwasan kong sulatan ang mga pader ng silid-aralan at palikuran.			

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Sa tulong ng iyong magulang o **guardian**, gumawa ng isang maikling tula na nagpapakita ng pagpapanatili ng tahimik, malinis at kaaya-ayang kapaligiran bilang paraan ng pakikipagkapwa-tao. Gawing gabay sa paggawa ang pamantayan sa ibaba. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Pamantayan ng Kasanayan Ang gawa ay:	Mahusay	Maayos	Kailangan ng Pag-unlad
1. pagpapanatili ng tahimik, malinis at kaaya-ayang kapaligiran bilang paraan ng pakikipagkapwa-tao.			
2. nagkapagbibigay ng maganda at malinaw na mensahe.			
3. nagpapakita ng pagkamalikhain.			

A

Sa iyong kuwaderno, buuin ang mahalagang kaisipang ito.

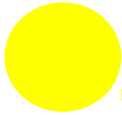
Marapat ay alam mo na kung kailan dapat nag-iingay at _____ lalo na kung may natutulog, nag-aaral o may sakit ang mga kasamahan sa bahay.

Ang pagpapakita ng paggalang at kabutihan sa iba ay bahagi ng _____. Ang pagpapahalagang ito ay nakabatay sa kung paano nararapat na kumilos at gumawa ang tao para sa kaniyang sarili, kapwa, bansa at higit sa lahat sa Diyos.

Ang tunay na _____ sa kapwa ay naipapakita rin sa pamamagitan ng pag-iingat ng mga gamit at pasilidad ng _____. Ang paggamit ng pasilidad ng paaralan nang may pag-alala sa kapakanan ng kapwa ay nagpapakita ng paggalang sa karapatan ng iba. Ang pagsaalang sa iba pang taong gagamit ng bawat pasilidad ay nakatutulong upang mapanatiling maayos at malinis na _____.

Susi sa Pagwawasto

Weeks 1-2

Gawain sa Pagkatuto 1	
1.	👍
2.	👍
3.	👍
4.	👍
5.	👍

Gawain sa Pagkatuto 2	
1.	F
2.	B
3.	E
4.	D
5.	C

Gawain sa Pagkatuto 9	
1.	☹️
2.	☹️
3.	☹️
4.	☹️
5.	☹️
6.	☹️
7.	☹️
8.	☹️
9.	☹️
10.	☹️

Gawain sa Pagkatuto 5	
Ipagpamamahin po niinyo	Makikiraan po
Pasensiya na po sa nagawa kong kasalanan	Pakitulungan po ako
Pag-usapan po natin ng maayos	Sorry, di na po mauulit
Paano po ako makakabawi sa'yo?	

PIVOT Assessment Card for Learners

Personal na Pagtatása sa Lebel ng Performans para sa Mag-aaral

Pumili ng isa sa mga simbolo sa ibaba na kakatawan sa iyong naging karanasan sa pagsasagawa ng mga gawain. Ilagay ito sa Hanay ng LP o Lebel ng Performans. Basahin ang deskripsiyon bilang gabay sa iyong pagpili.

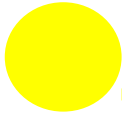
- ★ -Nagawa ko nang mahusay. Hindi ako nahirapan sa pagsagawa nito. Higit na nakatulong ang gawain upang matutuhan ko ang aralin.
- ✓ -Nagawa ko nang maayos. Nahirapan ako nang bahagya sa pagsasagawa nito. Nakatulong ang gawain upang matutuhan ko ang aralin.
- ? -Hindi ko nagawa o nahirapan ako nang labis sa pagsasagawa nito. Hindi ko naunawaan ang hinihingi sa gawain. Kailangan ko pa ng paglilinaw o dagdag kaalaman upang magawa ko ito nang maayos o mahusay.

Gawain sa Pagkatuto

Week 1	LP	Week 2	LP	Week 3	LP	Week 4	LP
Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8	

Week 5	LP	Week 6	LP	Week 7	LP	Week 8	LP
Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8	

Paalala: Magkaparehong sagot ang ilalagay sa LP o Lebel ng Performans sa mga gawaing nakatakda ng higit sa isang linggo o week. Halimbawa: Ang aralin ay para sa Weeks 1-2, lalagyan ang hanay ng Week 1 at Week 2 ng magkaparehong ★, ✓, ?.

Sanggunian

Department of Education. (2015). *Edukasyon sa Pagpapakatao Ikaapat na Baitang* (Kagamitan ng mag-aaral). Unang Edisyon. Pasig City, Philippines: Department of Education Instructional Materials Council Secretariat (DepEd IMCS).

Department of Education. (2020). *K to 12 Most Essential Learning Competencies with Corresponding CG Codes*. Pasig City: Department of Education.

Department of Education Region 4A CALABARZON. (2020). *PIVOT 4A Budget of Work in all Learning Areas in Key Stages 1-4: Version 2.0*. Cainta, Rizal: Department of Education Region 4A CALABARZON.

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education Region 4A CALABARZON

Office Address: Gate 2, Karangalan Village, Cainta Rizal

Landline: 02-8682-5773 locals 420/421

Email Address: lrmd.calabarzon@deped.gov.ph

